

Jag är född ute på Fälåden men uppvuxen i Mölle. Vi flyttade in dit år 1892. Jag gifte mej år 1904. Vi övertog Petter Svens' gård vid Mölle. Den var på 22 tunnland från början, men när järnvägen kom och tog (mark) jord från oss blev det bara $15\frac{1}{2}$ tunnland kvar. Vi var 11 barn, två vuxna och när tröskan kom på hösten var det 12 man extra, som också skulle ha mat.

Jag bakade kavring, grovt, sursött, sötbröd, vetebröd och skorpor.

Kavring och grova kakor hade samma slags deg. Det var grovt rågmjöl, av egen skörd, som vi fick malet vid Bräcke mölla. Där skulle var kokande vatten, salt och kummin till kavringen och det grova. Jag tog en näve salt till ett bak och la det i vattnet. Jag tog 20 - 23 liter vatten och det gick åt två kilo mjöl till varje liter vatten. Hur mycket mjöl som gick åt bestämdes av mjölets kvalité. Var det dåligt bärgad råg och en våt sommar gick det åt merre mjöl till varje liter vatten.

Vi skällade på kvällen vid åtta-tiden. Det kokande vattnet hällades över och en del av mjölet rördes in. Det låg så över natten och hela nästa dag. På kvällen vid åtta-tiden tillsattes resten av mjölet och

ACC. N:R M. 11580: 2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

surdegen. Surdegen gjorde vi av en degbit som gömts från förra baket. Vi köpte också dricka- eller öljäst av dom som själv bryggde i gårdarna. Vi använde inte pressjäst till grovt eller sursött. Brödet blev saftigare med dricka- eller öljäst. Vi tog jästen på flaskor, som korkades. Den kunde hålla sig där. Öljästen var ljusare än dricka, ungefär som havremust. I början var den sötaktig, men blev med tiden surare.

Det gick åt ungefär en halv liter öljäst till ett bak. Efter att vi satt till mjölet och surdegen ältes degen. Vi brukade bli klara framåt tio-tiden på kvällen. Själva ältningen tog ungefär en timme. När degen var färdig släppte den fingrarna. Sen lades degen i en hög, ett tunt lager mjöl ströddes över och sen la vi ett lakan och sen en filt eller ett täcke över för att den skulle hålla värmen.

På mornen var degen oppjäst. Vi brukade börja slå opp vid fem - sex tiden på mornen. Degen ältes ej på mornen. Kvarringarna var runda och ungefär 25 cm tvärs över. Di grova kakorna vägde minst tre kilo. Vi gjorde två slags kvaringar: över och under. Underkvaringen plattades till så att den blev rätt slät och smordes så med flott

ovanpå. Ovankavringen var lite högre och kupigare. Den lades ovanpå underkavringen. Men den skulle inte täcka helt. Den brukade flyta ut något. Ovankavringen ströks ovanpå med dricka för att den skulle bli blank och fin.

~~Bröd~~ Kavringarna och det grova stod och jäste medan vi eldade upp ugnen. Di stod på ett sofflock med en filt och ett lakan under till. Ugnen eldades med tjörne och annat ris. När bröden började spricka var di färdig jästa. Då skulle ugnen också vara klar. Ugnen gjordes ren med en raka och en enebuske som satt på en stake. Om ugnen verkade för het tog man en nypa mjöl och kastade in, sveddes mjölet var ugnen för het. Vi hade särskilda kännetecken på när ugnen var lagom. Stenarna vid ingången blev vita. Glöderna rakades ner i askehällen. Ugnen var så hög att man kunde krypa in i den och därinne lyfta huvudet. Den hade valvtak ^{och botten} av tegel. Arnen kallade vi ugnsbotten för.

Det gällde att få in brödet så kvickt som möjligt. Far satte in och jag la på. Han satte in med en grissla. Det var ett runt blad på en stake. Ovankavringen lades ovanpå underkavringen när han satte

in. En liten fotogenlampa stod utanför och lyste in i ugnen. Vi brukade också sätta en sticka med en trasa omkring i den första kavringen. Stickkan tändes och lyste under hela tiden och släcktes själv när ugnsdörren stängdes.

Kavringarna sattes innerst och de grova kakorna ytterst. Kavringen stod inne i ugnen i tre timmar. Då togs di ut och klövs och sattes in igen. Di kunde stå i flera timmar, för nu var ugnen sval. De grova kakorna stod inne i ugnen två timmar.

Vi hade inte sirap i kavringen eller det grova brödet.

Till julen bakade vi mer än vanligt. Brödet kunde räcka till påsk. Vi stoppade ner brödet i rågen på loftet och där hållt det sej, det blev inte så hårt och det mögla inte. Det frös inte heller för halmtaket skyddade mot kylan.

Min svärmor brukade alltid gömma två kavringar av julbaket ända tills vårbruket började. Kavringarna skulle ges åt hästarna för att di skulle bli starka och friska och stå emot våren.

Sursött bakade vi på samma sätt som det grova. Vi skållade på kvällen och så stod skållningen ett dygn. Vi använde hälften press-

jäst och hälften ölgäst. ^{Press}Öljästen löstes opp i öljästen. Till de sursöta användes bara rågsikt. Vi gjorde runda sursöttkakor, di var ungefär 25 cm tvärs över. Di stod inne i ugnen $1\frac{1}{2}$ - 2 timmar.

I sötbrödet tog vi en del vetemjöl. Kagorna ströks med ägg eller råmjölk för att bli blanka och vackra. Sötbrödet kryddades med fenkol, pomerans, salt, kummin. Fenkolet lades i när degen ältes. Vi köpte krydderna i affären, men vi brukade också torka apelsinskal och ta i. Degen var färdigalt när det började smälla i den.

Sötbrödet kunde hålla sig en månads tid. Julbaket kunde hålla sig fram i februari. Ibland la vi ättika i för att brödet skulle hålla sig bättre.

Svärmor, Mathilda Svensson, sa att när jag bakade första gången i mitt nya hem, så skulle jag räkna kagorna. Varför de? Jo, där får inte vara udda kagor första gången. Varför de? Jo, annars kan du och Axel bli ovänner innan di är oppättna. Hon räkna dom och såg där var udda. Då tog hon en kniv och dela en mitt ~~4~~ ~~11~~ itu så att det blev jämnt antal. Jag tror visst hon höll på det var gång det var första baket för året. Men jag brydde mej inte om ifall det var udda eller jämna kagor i mitt bak.

Hur posten kom till Mölle. Den förste postmannen i Mölle hette Nilsson. Någon gång på 1880-talet byggde man det första huset bortan hos "Postens" som vi sär. Än i dag kallar vi det för "Postens" Gården heter Strand Haga och ligger vid Bågarp. Nilssons postskjuts brukade komma till Mölle vid halv sjutiden på kvällen. Nilsson hade töser som gick i skolan tillsammans med mej och di bad sej fritt för att gå ut i byn och lämna omkring brev. Vi gick i skola hos mästern Jönsson och jag var omkring tolv år på den tiden. Jag är född 1877.

~~Smens~~ Smens Adolf brukade gå med post till Vattenmöllan på Fäladalen. Han var också någon slags skickebud mellan Mölle och Höganäs. Han gick den vägen nästan varje dag. Anna Wellberg, som bodde vid Sjöstrands smedja i Möllehässle, hämtade posten till Krapperups borg. Hon var deras egna postbud.

Postförare Nilsson hade en liten fjädervagn. Han kunde ta fyra passagerare i den när han körde efter posten. ^{i Höganäs.} Där var nog inte badgäster på Nilssons tid. Järnvägen gick fram till Höganäs. När man skulle resa in till stan eller när man kom från stan (Hälsingborg) så fick man åka skjuts till och från Höganäs. Man fick vanligen ^{vänta}

ACC. N:R M. 11580:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

en timmas tid i Höganäs, därför att postskjutsen skulle först ha postsäckarna. Det var då vanligt att man lämnade "tyget" till postskjutsen och så gick man hem till Mölle.

Andersson övertog poströrelsen efter Nilsson. A. hade varit kusk på Stubbarps slott. Poströrelsen ökade nu i stor skala efter hand. År 1904 hade Post-Andersson, som vi kallade honom, sju hästar i gång på sommaren. Han hade två stora fjädervagnar och flera mindre. En av postvagnarna rymde 13 personer. Han körde på beställning till Höganäs. Han tog vanligen en krona för person. Ibland kunde man få åka för 0:75. Min man, Axel Pettersson, tog också en krona för person till eller från Höganäs. Men det minsta han körde för var tre kronor.

Post-Andersson byggde nya stall och längor. Di finns delvis kvar ännu. Gustaf Elversson var dräng hos honom. Posten lämnades till postkontoret, som låg i Hotell Corfitzon vid torget. Jag fick gå dit många gånger och hämta post, och pengar som kom på postanvisning. Gamle Corfitzon själv brukade lämna ut pengarna. Hans dotter Helny hjälpte till med posten.

ACC. N:R

M. 11580:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Omkring år 1900 flyttades postkontoret från Hotell Corfitzons till skomakare Olssons, där Charlotta Olsson övertog utdelningen. Hon var dotter till Skomakare O. och hon var också lärarinna i Mölle.

När järnvägen kom till Mölle 1910 blev allt förändrat. Då fick Post-Andersson, han hette egentligen John Andersson, lägga om sin rörelse. Han skaffa jordbruk, hade skjutsning och transporter och åkeri osv. Men han levde inte så länge efter att järnvägen kommit hit. Hans barn har också blivit kallade "Post". Man säär Anders Post och Axel Post om hans pågar.

Järnvägen byggde eget postkontor strax intill stationen.

ACC. N:R

M. 11580:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

När min man övertog hans föräldrars gård fick han ge undantag åt sina föräldrar. Deras ställe var byggt år 1891. Krapperups borg ägde det. Under hela den tid som undantaget gick fick vi hundra kronor mindre i årligt arrende. Vi gifte oss år 1904. Min man, Axel Pettersson byggde själv det lilla hus, där de gamle fick bo till sin död. Där skulle inte ha varit plats till två hushåll i vår boningslänga. Kontraktet som di skrev när mina svärföräldrar skulle ha sitt undantag såg ut så här:

U n d a n t a g s k o n t r a k t.

På grund därav att arrendatorn af hemmanet 3/16 mtl n:o 2 Mölle och 5/32 mtl n:o 1 Gylleröd, Peter Svensson, den 25 mars 1903 afträder omskrifna hemman till mig, så förbinder jag mig att, så länge jag är arrendator af förenämnda egendom till f. arrendatorn Peter Svensson och hans hustru Mathilda Svensson utgöra följande undantagsförmåner. Nämligen årligen:

3 tunnor = 4,95 hl råg,

1 tunna = 1,65 hl korn,

2 tunnor = 3,30 hl potatis, hvaraf spannmålen tillhan-

dahålles hälften den 1 mars samt och hälften den 1 november, samt

ACC. N:R M. 11580:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

potatisen i oktober månad.

12 3/4 kilo fläsk eller lösen för detsamma 15 kronor,
En liter söt oskummad mjölk dagligen under tiden 1/11 -

1/3,

En och en half liter oskummad mjölk dagligen under tiden
1 mars - 1 nov.

Mjölken hämtas i ladugården.

Skjutsar efter 30 hl stenköl från Höganäs,

D:o " 2 lass bränsle från Höganäs eller annan plats,
Tillgång till brygghus och bakugn i arrendatorns bostad fritt,
Skjutsar till kyrka och kvarn.

Alla skjutsar ovan angifna fria.

Bostad tillhandhåller jag icke åt undantagstagarna ej
heller utfäster jag mig att utgifva hyresersättning, men ega undan-
tagstagarna rättighet att fritt bruka 1.170 kvadratmeter utvisad
jord invid landsvägen och att därå sjelfva på egen bekostnad uppföra
bostad.

Undantagsvillkoren förändras ej vid enderas död, utan upp-
hör undantaget först sedan båda med döna^dafgått. Häraf äro tvenne
exemplar upprättade, däraf jag och undantagstagaren Peter Svensson tag-
tagit ett exemplar hvardera.

Krapperrup den 12 dec 1902.

Axel Pettersson.

Godkännes och antages:

Mathilda Svänsson

P. Svensson gm B. Agardh

ACC. N:R **M. 11580: //**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hur vi roade oss för i tiden? Annandag pingst och bara denna enda dag, gick vi till Haga eller Mysikehagarna, som det också kallades efter mysikan, som växer där. Vi gick vid middagstiden efter att vi ätit middag. Där var mycket folk samlat, de kom från Brunnby, Mölle, Arild och Jonstorp. Där fanns stånd, där man sålde karameller, kakor och lemonad. Kaffe serverades och ibland var där också öl. Brännvin hade folk själv med sej. De slogs inte nämnvärt där. Fast en gång när baronen på Krapperup var där, så höll han på att få på käften av några som var fulla. Sen tror jag visst att det blev förbjudet att gå till Haga, det blev i alla fall förbjudet att servera öl däroppe. Det blev i alla fall stando. Det var omkring år 1910.

Vi lekte där och ringdansade. Där var också riktig dans. Jag kommer inte ihåg ~~våra~~^{alla} danslekar vi lekte, men änkeleken var det och alla våra vanliga ringdanser. Där fanns en eller flera spelemän och de satt på den stora stenen, som finns där ännu. Marken var tilltrampad och fin att dansa och leka på. Där stod sex-sju väldiga bokar. Det var allmän sed att gå till Haga. I allmän-

ACC. N:R **M. 11580 :2.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

het gick man dit, för jag såg inte så många skjutsar. Första gången jag gick till Haga var jag 11 - 12 år. Jag hade alltid sällskap med andra tjejer. Min mor hade också gått dit i sin ungdom. När hon var 17 - 18 år var det mycket mer än på min tid. När vi gifte oss 1904 var det mindre på Haga. När jag var ung hållt vi på till 10 - 11 tiden på kvällen. Många som gick dit hade matsäck med sej. Di slog sej ner i x backen. Där var många gamla som gick dit. Man längta efter att gå till Haga långt i förväg. Kom man inte till Haga, så var det ingen riktig pingst. Vi tog på di bästa kläderna när vi gick. Långa klänningar, schalet, skor eller kängor med halvhöga klackar, hemstickade svarta strumpor. Av föräldrarna fick vi med pengar att köpa för. En 50-öring var storartad, många fick bara 25 öre. Pengar var sällsynt på den tiden.

Vid Haga var det tre domarringar, di är kvar än, men jag vet inget alls om dom. Där vi dansade och lekte låg bara några meter ifrån domarringarna.

ACC. N:R

M. **11580:13,**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Husbygge med råsten. Anders Bolin tillverkade råsten. Han höll till ute på Fäladen i de så kallade Lergravarna. Jag gick där förbi många gånger i min barndom och såg på när han arbetade. Han grävde upp leran ur Lergravarna. La den på marken och tog dit en häst. Han red omkring i leran så de klafsa och ~~stängte~~ stänkte. Han red minst en timme. Leran skulle bli mjuk och fin, vattnet skulle arbetas in. Han red fram och tillbaka, runt och runt och så vände han på andra hållet för att inte bli ör i hoded. Det var bara på sommaren som han gjorde råsten. Han hade en form av trä, som hade plats för två stenar. Han fyllde formarna, packade leran och slätade över öppningen. Så fick lerformen stå och torka en stund. Sen tog han ut lerstenen och la den till tork. Stenarna hade ungefär samma storlek som våra vanliga tegelstenar. Det berodde på vädret hur länge råstenarna låg till tork. Kanske 14 dar, men var det varmt och torrt låg di nog bara en vecka. Vid regn satte han en⁶ tak över. Och då råstenarna var torra körde han dom till nå't bygge. När stenarna låg till tork var di upptravade kors om kors. Så byggde man hus med dom. Huset måste kläs utvändigt med trä

ACC. N:R

M. 11580:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På insidan putsade man med lera precis som man nu gör med murbruk och så satte man tapeter på. Hus av råsten är mycket torra och varma. På sommaren är di svala. Det är lätt att spika i väggarna. Flera hus i Mölle är byggda av råsten. Först och främst Bolins eget, nuvarande handlare Johnssons (Mölleläge nr 2). Bageriet, själva boningshuset, är också byggt av råsten.

Jag kan inte säga hur mycket hans råstenar kostade. Han höll på på 1880-talet och jag tror att han sluta på 90-talet. Då kom askestenen i ropet. Vi, mina föräldrar, byggde i Mölle 1892 och då var askestenen ^{allmän} allmän.

Ute på Fäladen i Lergravarna kan man än i dag se stora hål, det är minne från Bolins råstenstillverkning. På vintern samlas där vatten, så ungarna kan gå på skridskor där.

ACC. N:R **M. 11580** / 5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När jag växte opp fanns det inte tandläkare. Ingen tänkte på såna för 60 år sen. En gång när jag var 12 - 13 år och gick i skolan fick jag tandvärk. Jag var förkyld också och den stod i kroppen på mej. Läraren skickade hem mej. Jag var mycket svullen i ena kinden. Mön mor skickade efter Mor Kersti, barnmorskan. Hon hade blodiglar med sej. Hon förvarade dom i ett glas. Djuren var ungefär ett tum långa. Med fingrarna tog hon tre stycken, sköljde av dom med vatten. Jag tror att det var vatten i glaset också. Så satte hon dom på mitt tandkött. Di suga av alla krafter tills att di blev fulla av blod. Till slut var di en hel decimeter långa och då ramla di själv av. Di var tjocka som en finger. Barnmorskan tog dom då och doppa deras nos lätt ner i lite ~~salt~~ salt. Då spruta blodiglarna ut blodet igen. Barnmorskan samlade blodet på en djup tallrik och hon fick tallriken full. Min svullnad satte sej och sen dess har jag inte haft tandvärk. Blodet som kom ut var alldeles svart. Jag skulle sen suga ut tills att blodet var alldeles klart. Att ta blod med iglar var vanligt i min barndom.

ACC. N:R M. 11580: /6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När en kvinna var i grocess måste hon vara mycket försiktig annars kunde barnet ta skada. Det berättas om Smens Adolf att han hade fallandesjuka och att han fått det på så sätt att hans mor sett på när di slaktade/^{svin}när hon bar honom. Modern hade hört grisen skrika och hade då fått skräck i sig. En klok kvinna som såg att han hade fallandesjuka lovade bota honom. "Jag vet hur du ska göra för att bli av med det, sa hon. Gå upp till slaktaren i Möllehässle och färga när di ska slakta nån gris. Säg till dom att du får ligga under slaktet när di slaktar grisen. Så ska du ta lite av det sista blodet, det som kommer från hjärtat. Så ska du ta en liten bit av hjärtat, en bit av levern och en bit av lungan. Låt alltsammans koka och när det är färdigt ska du äta det tianes (tigande). Då ska du få se att du blir fri från din sjuka. Man ska akta sej för att slakta ute i det fria, Di som ser och hör det kan ta skada. Först och främst kvinnor som bär barn".

Harskår kunde barnet också få genom att modern blev skrämmd på något sätt när hon bar det. Det finns både enkelt och dubbelt harskår. Min mor var mycket noga med att vår klädkista var ordentligt

ACC. N:R

M. 11580:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

stängd, när jag bar barn. Om locket stod på glänt och föll ner så att jag eller någon annan som bar barn blev skräm, kunde barnet få harskår. Det var två låstappar i kistlocket och eftersom det var två kunde det bli dubbelt harskår. Hade det bara varit en låstapp så kunde det bli enkelt harskår.

Om en blivande moder såg någon som satte en yxa i en huggkubb kunde det också bli harskår.

Födelsemärken kom också av att modern blivit skräm när hon bärt barnet. Jag har själv råkat ut för det. Vi hade ett körsbärs-träd. Någon var oppe och plockade bär i det. Ett bär ramla ner och slog mej på halsen. Jag tog förskräckt efter det. Då bar jag Anna. När hon var åtta månader kom där ett vackert och tydligt körsbär på hennes hals. På samma ställe som körsbäret råkat mej. Men jag hade fått lärt mej hur man skulle bota det. Varje torsdagsmorrn, innan jag hade talat med något skulle jag gapa över märket på fastande mage, en månads tid. Jag gjorde så och fläckan försvann.

Jag har också hört talas om en kvinna som gick under ett ekträd när hon bar barn. Ett eklöv ramlade ner och hon tog efter

det, med handen. När pojken föddes hade han ett vackert och tydligt eklöv på kinden.

En kvinna i grocess fick inte heller gå under ~~xxx~~ en klädlina. Om hon gjorde det och ryggade till kunde där bli farliga följder, navelsträngen kunde sno sig om halsen på barnet.

Något liknande råkade jag själv ut för. En gång när jag gick på gården stod där en stega, som far precis skulle ta bort. Jag blev rädd och rygga till. Ja, när Manne, som jag bar då kom fram, hade han snott navelsträngen om halsen två gånger. Han var svart-blå i ansiktet, men han klarade sej. Barnmorskan förstod att det varit något sådant. Genom skrämseln kommer blodet i annan rörelse. Det är själva skrämseln som spelar in.

Min mor berättar att när hon var ung var hon ute och tjäna på ett ställe. Hon och frun i huset satt och spann lin. Där var två drängar på stället. Den ene ville skämta med mor och kastade en tänd sticka i blånerna. Elden slog opp. Frun blev rädd. Hon bar på ett barn. Där var inget annat att göra än att köra efter barnmorskan. Hon kom. Hon öppnade en åder på frun och tog blodet

ACC. N:R

M. 11580:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

i en djup tallrik. Då hon tappat ut en del sa hon, nu är det bra. Hon kunde se på blodet att något var konstigt. När en människa blir skrämmd och förskräckt ändras blodet. Barnmorskan visste det och hon såg det. Di var som en doktor.

Att man förr gömde pengar i barnets lindor när det skulle döpas hade ingen särskild betydelse. Det var bara det att faddrarna skulle skänka något till barnet och då gjorde di det på detta sätt.

Men förr i tiden fick inte modern som fött barn gå ut bland folk förrän efter en viss tid. Hon skulle först kyrktagas. Hon ansågs inte vara ren. En enda gång har jag sett kyrktagning. Det slopades när jag var mycket liten. Kvinnan kom in från sakristian. Hon föll på knä vid altarringen. Prästen läste något över henne. Prästen tog henne vid handen.

När min förste skulle döpas skickade vi efter prästen. Men svärmor ville inte att jag skulle vara med vid dopet. Hon ville att jag skulle sitta i ett rum avsides. Prästen menade annat, han frågade efter mej och gick och sökte opp mej och hämtade in mej så att jag fick vara med om när mitt barn döptes. "Visst ska fru P. vara med", sa han.

ACC. N:R

M. 11580:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

År 1892 flyttade vi in till Mölle och byggde detta huset. Sommaren 1893 hyrde vi ut rum till matgäster från Hotell Mölleberg. Anders Jönskan, änka efter Anders Jönsson, skötte då hotellet. Hon hette Katrina. Hon kallades "Gröna änkan". Namnet hade hon fått av att hon bodde i ett långt grönt hus. Hon var änka efter en sjöman som drunknat. Hon hade det svårt och dåligt efter mannens död. Hon började då sälja mjölk. Den kostade 10 öre litern. Hon började med pensionat långt innan vi flyttade in till Mölle. Till en början serverade hon läskarycker och sådant. När vi började ta emot gäster från henne hade hon hållit på länge, kanske sedan 1880. Studenter från Lund kom vandrande, berättade någon, och di stannade till och ville ha förfriskningar. Katrina stod och sålde mjölk. Di frågade: "Var bor Gröna änkan"? Hon svarade: "Jag är inte f grön fast jag bor i ett grönt hus, men vill ni ha något att dricka så kommen med ing!" Antagligen kände studenterna till hennes öknamn och sa det för att skämta med henne. Jag skulle tro att hennes servering var känd i Lund redan på 80-talet. Men hon började inte med matgäster förrän hennes dotter Lue blev vuxen och kunde hjäl-

ACC. N:R

M. 11580:2/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

pa till.

När vi ^{fog ~~at~~} hyrde ^{för} nattgäster till henne på 90-talet fick vi 0:75 eller en krona natten. Något av åren 1897-98-99 tog dottern Ida vid. En möllebo vid namn Bernhard Pålsson kom på 90-talet hem från Amerika, där han varit hotellman vid ett stort hotell, som hade 100 resanderum. Han sällskapte först med en syster till Ida. Olivia hette hon och var lärarinna. Men Katrina gjorde slag i saken och fick Ida att gifta sig med Bernhard. Han reste över till ~~Marik~~ Amerika igen för att klara av affärerna. När de gift sej övertog de pensionatrörelsen. Vi fick då en krona natten för varje gäst. Gröna huset var då rivet och i stället hade di byggt ett nytt. Det var som ett vanligt hus fast lite större än vanligt. Ingången till det låg liksom nu ut mot vägen. Köket var i källaren mot öster. Efterhand byggde di till. Först flygeln mot öster, så västra flygeln sen den stora glasverandan, sen något in mot gården. Den gamla Anders Jönskan var inte riktigt med på att bygga till. Var gång Bernhard gjorde något nytt sa hon: "Är det inte så att vår Herre bevarar oss från att bli fattiga, så bevarar Bernhard oss från att

ACC. N:R M. 11580:22.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

bli rika". Men det kom mer och mer folk. Jag vet inte hur många gäster di kunde utspisa i början på 1900-talet, men di åt i två skift. Det var mest danskar som kom. Tyskarna kom något senare, efter 1904 eller så. Vi gifte oss 1904 och då flyttade jag hemifrån. Och då fick jag inte med nattgäster att göra. Under di elva somrar som jag var med (1893-1904) hade vi svenskar bara en enda gång. Likaså hade vi tyskar en enda gång. Men det var fina tyskar, jag tror adliga. Di gav mycket i dricks.

Bernhard Pålsson var prima och rejäl. Han talade både tyska och engelska. Han byggde den stora villan Storhallen som privatvilla, men han hade också gäster där på sommaren. Det blev färdigt innan kriget bröt ut (1914). Murare Olsson byggde det. Tegelpannorna till det kom från Tyskland. När första världskriget bröt ut dominerade tyskarna helt. Di trängde ut alla andra. Först hade man serverat vid långbord, men det fick slopas när tyskarna kom. Då började man med småbord. ~~Först~~ Tyskarna tog allt, di tog mat med sej hem. Andra fick ingenting. Först när vi hyrde ut till gäster hade vi vanliga utdragssängar, som bäddades med dyna, eller så hade vi tältsängar som kunde fällas ihop och ställas upp emot en vägg. År 1896 skaffade vi den första järnsängen med resår. Den köpte vi i Höganäs.